

NAŠ

Prava vera bodi vam luč,
materni jezik bodi vam ključ
do zveličanske narodne omike.

A. M. Slemšek.

DOM

List za ljudsko prosveto

Vsebina:

Stran

Fr. Žaren: Naše kmetijstvo	49
Savinjka: Na svetovnem odru	54
Kartuzijan: Iz konjiškega okraja	54
A. Boštele — A. de Lamothe-u: Kralj noči	58
Za mladi svet	62
Društveni glasnik	64

Letnik XVI.

Maribor.

Št. 4

April 1924

»NAS DOM« izhaja mesečno. Naročnina znaša za letos 12 50 Din., za Goriško in Istro 5 lir, za Koroško 15.000 aK, za Ameriko 1 dolar. Pri skupnih naročilih po 10 izvodov in več stane 1 izvod 12 dinarjev. Posamezna številka stane 1 50 Din. Odgovorni urednik: **Marko Krajnc**. Upravništvo: v Mariboru, Cirilova tiskarna. Tiska tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Rokopise je treba poslati do 1. vsakega meseca uredništvu »Našega Doma« v Mariboru, Cirilova tiskarna.

Listnica upravištva. Naročniki, ki se pritožujejo, zakaj smo jim poslali položnice, ker so že plačali naročnino, prosimo, da si prečitajo listnico upravištva na 2. strani ovitka v 3. št. »Našega doma«.

Listnica uredništva. Saj smo si mislili: Fantje se niso ravno izneverili vaški lipi, pač pa so pod njo malo zadremali. Ko je nastavil urednik škarje —, ne sekiro na deblo, ko je začela lipa pokati in stokati, se je speča fantovska vojska zdramila in takoj hrupno ugovarjala. Tak kup fantovskih pisem je prifrčal iz vseh koncev in krajev zelene Štajerske k zadovoljnemu uredniku, da se svetlikajo iz te papirnate grmade še samo ostri vrhovi brezsrčnih škarij in velika očala urednikova... Danes naj fantje dobro prešturirajo modrovanje pametnega fanta s planine o tobaku. Prihodnjic še pridejo tudi druge »lepe« lastnosti na vrsto. — Kaj pa bo z vrtnicami? Ena svetuje v daljšem dopisu uredniku naj se loti s škarjami mesto papirja ženskih umetno narejenih kodrov in kuštrov in naj z ravnilom zmeri, ali nosi vsako dekle tako obleko kakor se spodobi za članico D. z. in Marijinih družb. Ta modra Evina hči pa malo preveč zahteva od urednika. Ali si ona to mogoče tako predstavlja, da bodo vse članice morale na nabor k uredniku? Bi bilo pač škarij škoda za tako delo! Gotovo pa bo dobro, če bodo gledale nekatere D. z. bolj strogo na to, da bodo vse članice tako oblečene kakor je primerno za poštena slovenska dekleta. Nekatera reš zveleče na sebe vse neumne novotarje v obleki, tako da je nazadnje še za strašilo v koruzi preslaba. — A. D. Namen je dober, pa nekateri bi to stvar napačno razumeli. — M. T. iz lukarske dežele. Le vadi se pridno. Včasih se tudi kak luk kje skvari. Zato pa nasadi novega, dobrega. M. K. Veseli nas, da se pri Vas Mladeniška družba tako dobro razvija. Če se bo izkazala potreba, bomo izdali za nje poseben poslovník. Za enkrat si pa lahko prikrojite poslovník D. z. Pozdrave! — Dr. A. P. Za to številko žal prepozno! — A. S. Fantom iz Mladeniških zvez se ni treba bati škarij! Le pogumno naprej! A. Z. Z Vami bi moral moral milo ravnati? Poslušajte resnico: tudi za mene je bil »čas pokore«, ko sem se mučil z Vašo pesmico. Le še pošljite kaj — čisto brez talentov seveda tudi niste. — Mežiški. Kaj si upate Vi trditi? Da nisem tako hud in trdosrčen kakor pišem? Le počakajte, ko boste stopili prvič pred urednika, boste padli od samega strahu pred njega na kolena! Kje pa je Vaše pravo ime ostalo? Ali še mogoče sploh niste krščeni?

Prerod, kje naj začnemo z njim? Vzemi v roke najnovejšo knjigo »Vstajenje duše«, ki jo je napisal dr. M. Opeka, založila pa prodajalna K. T. D. Ničman v Ljubljani in našel boš jasen in primeren odgovor. Ta Opekova knjiga se od drugih njegovih knjig odlikuje po neki izredni prisrčnosti in resnobni milini, ki mora omehčati še tako zakrknjeno srce. To knjigo dajte v roke posebno onim bolnikom, ki nočejo o Bogu in spovedi nič slišati. Knjiga, ki jo najtopleje priporočamo, stane 28 Din. s poštnino pa 29 50 Din.

NAŠ DOM

Letnik XVI.

Maribor, april 1924.

Št. 4.

Fr. Žaren.

Naše kmetijstvo.

Od 985.000 Slovencev, ki živimo v sedanjih mejah Slovenije, se jih preživlja s poljedelstvom — v nasprotju z drugimi pokrajinami naše države — približno samo 63 %, toraj komaj dve tretjini, dočim si služi ostala tretjina svoj kruh v industriji, obrti, v trgovini in v javnih ter prostih poklicih. Ta razdelitev je velikega pomena za naš narodni značaj.

I. Važnost kmetskega stanu.

Meščani, ki živijo v velikem številu v obširnih stanovanjskih hišah tesno drug poleg drugega, niso nikakor tako navezani na svoje stanovanje kot so navezani na svojo grudo kmetje, ki stanujejo raztreseno po majhnih vasicah in so tako zelo odvisni od prirode, od letnih časov, od dobrega ali slabega vremena. Gmotno in duševno življenje mesta se mnogo bolj hitro razvija kot življenje vasi, ki more le počasi, zato pa tem sigurneje naprej. Omejeni, težko izpremenljivi trg poljedelca omejuje njegovo obzorje in vzbuja v njem bolj smisel za majhen delokrog, za družino in občino, dočim imata industrija in obrt velike plasti naroda, celi svet pred očmi. Radi tega je bil poljedelec vedno konzervativec, dočim je meščan bolj napreden.

Obedve struji sta potrebni v življenju naroda. Dočim išče prva (meščanska, industrijska) novih potov in boljših pogojev obstanka, leži pomen kmetijstva v tem, da se drži dobrih, starih izkušenj prednikov ter varuje s tem potrebno stabilnost družabnih, gospodarskih in političnih ustanov. Pravi napredek je mogoč le v pametni, zdravi tekmi obeh teh smeri.

Posebno pa je kmetski stan za družbo in državo važen zato, ker pomlaja in sveži meščansko prebivalstvo, ki potrebuje stalnega dotoka zdravih ljudi z dežele, ker radi neugodnih higijeničnih (zdravstvenih) razmer, v katerih je prisiljeno živeti, izumira bolj naglo v posameznih generacijah (rodovih) kot podeželsko prebivalstvo. Štastika velikih mest

je dohnala, da v pretežnih slučajih meščanska rodbina ne preživi tretje generacije (rodu).

Pa ne samo z ozirom na telesno zdravje, temveč tudi v naravnem oziru je življenje posameznika in družbe v mestu izpostavljeno večjim nevarnostim kot na deželi. Moderne bolezni ljudstva, pauperizem (uboštvo), nenravnost, brezverstvo zasegajo najprvo mesta.

V gospodarskem oziru leži pomen kmetijstva v aprovizaciji (oskrbi) mest in industrijskih krajev z živili in v pridelovanju surovin za industrijo. Vendar pa je treba poudariti, da je ta gospodarska odvisnost med mestom in vasjo recipročna (vzajemna), ker tudi poljedelstvo ne more izhajati brez industrijskih izdelkov, ki mu jih nudi mesto. V sporu, kateri razvoj je boljši, ali v agrarno (poljedelsko), ali v industrijsko državo, je končno zmagalo stališče, da ima zahtevati poljedelstvo od države podporo samo v takem obsegu, ki odgovarja njegovemu relativnemu pomenu v državi. Predvsem je dolžnost države, da brani kmetijstvo pred hudimi krizami in škodami, toda umetno podpiranje poljedelstva v škodo drugih panog narodnega gospodarstva iz gospodarskih ali pa kakih drugih motivov (nagibov) ne bi bilo v interesu celote.

II. Položaj slovenskega kmetijstva*)

je popolnoma drugačen nego po ostalih jugoslovanskih pokrajinah. Velika večina naše zemlje je gorata ali vsaj hribovita in deloma alpskega značaja, zato je popolnoma naravno, da slovenski kmet ni izrazit poljedelec, kakor n. pr. Vojvodinec, temveč prevladujeta pri njem zlasti živinoreja in gozdarstvo. To je razvidno tudi iz gospodarske porabe zemlje v Sloveniji ki nam nudi nekako naslednjo sliko:

Od ca 1.619.712 ha cele površine Slovenije je gozdov 710.140 ha ali 46,37 %, njiv 317.376 ha ali 20,73 %, travnikov 259.542 ha ali 16,95 %, pašnikov 208.181 ha ali 13,59 %, vinogradov 20.489 ha ali 1,34 %, sadovnjakov 15.210 ha ali 0,83 %, ostale rodovitne zemlje 2.902 ha ali 0,19 %.

Njive obsegajo torej komaj petino vse površine in še te so zasejane z žitom samo 61 % (v Srbiji upr. 95 %). V ostalem se uporabljajo za pridelovanje okopavin (19 %), sočivja (4,5 %), detelje (14 %). Žito, čegar kakovost je po večini prvovrstna, je precej sorazmerno porazdeljeno na vse vrste. To daje slovenskim pokrajinam ono slikovito, prikupljivo zunanost. Svojo zemljo obdeluje slovenski kmet navadno le po starem kolobarjenju s 4—7 letno dobo, vendar pa gledé na velike talne in podnebne razlike po posameznih krajih jako različno. Tudi vrsta produktov je jako različna. Na večini njiv izkuša doseči po dva pridelka letno. Kmet izrablja torej

*) Po Fr. Erjavec »Slovenci« 1923.

svoja polja zelo dobro. Zato pa potrebuje za svoje njive mnogo hlevskega in umetnega gnoja. Predvsem se rabijo fosfatna in kalijeva umetna gnojila, do 1000 vagonov letno.

Čeprav obdeluje naš kmet svojo zemljo zelo racionalno (umno) ter se že v obilni meri poslužuje modernih tehničnih pripomočkov, kljub temu zaostaja rodovitnost slovenske zemlje napram ostalim jugoslovanskim pokrajinam. Zato slovenski kmet v žitarstvu nikakor ne more konkurirati s hrvatskim ali vojvodinjskim kmetom, obratno bo tamkajšnje žitarstvo v doglednem času docela ubilo slovensko, zlasti, ker so tudi produktivski (proizvajalni) stroški slovenskega poljedelstva izdatno večji. Visoko produktivnost (plodovitost) so dosegli Slovenci samo v pridelovanju krompirja, namreč nad 90 q na 1 ha. (V Srbiji 38 q).

Pšenice je bilo zasejane leta 1921 v Sloveniji na površini 51.709 ha ter je znašal skupni pridelek 671.529, kar je komaj polovico množine ki se letno poabi. (Povprečni pridelek na 1 ha je 12,9 q, na Kranjskem, samem pa samo povprečno 10,5 q. Na Češkem 17,7 q, v Nemčiji 20,7 q, na Danskem 30 q, **rži** je bilo na 29.185 ha pridelane 276.197 q. (Na Nemškem 17,2 q in na Danskem 22 q, **ječmena** na 20.008 ha 214.000 q. (Torej na 1 ha 10,7 q.) Pridelamo ga približno toliko, kolikor ga rabimo. **Koruze** na 40.557 ha 564.000 q (torej na 1 ha 13,9 q, izmed slovenskih pokrajin je tudi za koruzo najrodovitnejša Štajerska. Tu obrodi na 1 ha 13,4 q, na Kranjskem 12,6, na Hrvatskem 15 q. **Ajde** na 28.829 ha 208.168 q (na 1 ha 7,56 q). **Ovsa** na 25.662 ha 259.015 q (na 1 ha 10,1 q). Tudi pridelamo približno toliko kolikor ga rabimo. **Prosa** na 8.278 ha 83.000 q (na 1 ha 10 q).

Iz teh številke razvidno, daje Slovenija v poljedelskem oziru jako pasivna. To pasivnost povzročata zlasti gosta naseljenost ter razmeroma velika množina neplodne zemlje kot v Alpah in na Krasu, ali pa vsaj malo rodovitne površine. Malo je v Sloveniji kmetov, ki bi pridelali žita dovolj za lastno prihrano. Velika množina ga more dokupovati. **Produkcija krušnega žita** znaša v slovenskih deželah okroglo 2 milijona kvintalov, torej je treba **uvažati** samo tega okroglo 2,5 milijonov kvintalov na leto (pri povprečnem letnem konsumu porabi za osebo 275 kg), kar znaša v samo Slovenijo 7.000 vagonov na leto. Uvažamo torej iz Hrvatske in Vojvodine okroglo polovico krušnega žita za svojo prehrano. **Izvažamo** pa lahko od svojih poljedelskih produktov samo: krompir, ki ga pridelamo skupno letno ca 3 milijonov kvintalov; zelje, ki ga produciramo (pridelamo) letno ca 286.500 q; nekoliko repe, ki se je pridelava letno skupaj s peso ca 2 milijona kvintalov; fižola, ki nam odvrže letno ca 67.000 q (predvsem ribenčan in prepeličar); sena (izvoz letno ca 1.500 vagonov) sadja, vina in nekaj manj važnih pridelkov.

Vsled ugodnih tal in ugodnega podnebja je v Sloveniji lepo razvito sadjarstvo. S sadnim drevjem je zasajene 12.900 ha površine s 4.500.000 drevesi. Med temi je 1.080.000 češpelj, 2.230.000 jablan, 900.000 hrušek, 190.000 orehov in 150.000 dreves ostalega sadnega drevja. Sadje se je izvažalo pred vojno v severne dežele na Dunaj, v Nemčijo in Rusijo.

Lepo je razvito tudi **vinarstvo**, ki zavzema v kvantitativnem (glede količine) posebno pa v kvalitativnem (glede kakovosti) oziru odlično mesto v Jugoslaviji. Pred vojno se je izvažalo posebno iz Štajerske in iz Vipavske doline letno več desettisoč hektolitrov vina, največ v Gradec, na Dunaj, v Celovec in v druge večje kraje sedanje avstrijske republike, dalje na Češko itd. Sedaj se pa omejuje iz prometnih in valutarnih razlogov konzum (poraba) skoro izključno na ožjo domovino, kar je vzrok občutne krize slovenskega vinarstva. Na 20.488 ha ima Slovenija okroglo 24.000 rodečih, z novo trto zasajenih vinogradov s približno 550.600 hl letnega pridelka.

Občutni deficit (primanjkljaj) slovenskega poljedelstva pokrivata vsaj deloma živinoreja in **gozdarstvo**. V Sloveniji je pokrite z gozdovi 43% vse površine. Kmečko prebivalstvo (t.j. 200 do 250.000 posestnikov) ima v rokah 526.000 ha ali 77,3% gozdov, država, občine, fidejkomisi, verski zaklad in veleposestniki pa 154.000 ha ali 22,7%. Ti gozdovi donšajo letno 1 milijon m³ lesa za tehnične svrhe in nad 1 milijon m³ za kurjavo. Trdega lesa je okroglo 1/6, mehkega pa 5/6. Večina slovenskih kmetov ima pri svojem posestvu tudi nekaj gozda, iz katerega dobiva les za kurjavo in za stavbe ter steljo, v potrebi pa tudi lahko kaj odproda. To je važna postavka njegovih dohodkov.

Druga aktivna postavka slovenskega poljedelstva je živinoreja, ki je toliko bolj važna, ker jo je mogoče še zelo razširiti in izpopolniti. V zvezi z mlekarstvom bi živinoreja postala lahko glavni vir dohodkov slovenskega poljedelstva. Za intenzivno živinorejo ima slovensko ozemlje vse pogoje, to je zlasti dobre, deloma planinske pašnike, travnike in primerno podnebje. S travniki in pašniki je pokrite okroglo 32% slovenske ozemlje, poleg tega je pa zasejanih še 14% njiv z deteljo. Slovenija sama ima 355.000 ha travnikov, 209.000 ha pašnikov in 32.000 ha njiv, zasejanih s krmilnimi rastlinami. Z racijonalnim (umnim) gnojenjem skuša kmet dvigniti kakovost in množino krme ter jo ob ugodni letini lahko celo nekaj izvažati. Umevno je torej, da je začel posvečati slovenski kmet zadnja desetletja videč uspeh v poljedelstvu, vedno večjo pažnjo umni živinoreji ter jo je res tudi d' sti visoko dvignil. Seveda se da na tem polju, kot uči izkušnja Danske, še veliko storiti. Govedo je po večini alpskih pasem, konji pa težke noriške in belgijske ter lahkih mešanih pasem (lipiške,

angleške itd). Prašiči so domače pasme, izboljšane z angleškimi, čebele pa znamenitega domačega (»kranjskega«) plemena.

Statistika za leto 1922 izkazuje v Sloveniji goveda 386.619, konj pa 51.613 glav, prašičev 301.719 repov, poleg 67.834 ovac in 18.073 koz. Čebel je izkazanih 49.355 panjev.

V veliki meri je še zmožno razvoja slovensko **mlekarstvo**, ki bi postalo lahko po vzoru Danske ena najaktivnejših postavk v našem poljedelstvu. Med vojno se je mlekarska produkcija, ki je postavila pred vojno ca 30.000 litrov mleka dnevno na trg, zelo znižala. Vendar se je po vojni že toliko okrepila, da je izvažala Slovenija leta 1923 že 15.000 litrov mleka dnevno. Ta množina bi se dala dvigniti na najmanj 100.000 litrov dnevno. Potrebno je le, da bo mlekarska organizacija, ki se sedaj izvaja, čimpreje gotova. Tudi bo treba kakovost mlekarskih izdelkov tako izboljšati, da bodo lahko konkurirali kvalitativno na svetovnem trgu.

III. Kmetijstvo in industrija v Sloveniji.

Kljub vsemu temu je slovensko kmetijstvo jako pasivno, čemur sta predvsem krivi nezadostna rodovitnost in pomanjkanje zemlje. Čeprav poseduje veleposestvo z juridičnimi osebami (država, občine itd) vred samo 13%, poljedelske zemlje pa samo 6% in je ostala površina razdeljena med male in srednje posestnike, kljub temu ima velika večina slovenskih kmetov veliko premalo zemlje za lastno prehrano. Med kmeti daleko prevladujejo mali posestniki z manj nego 10 ha zemlje. Radi tega slovenska posestva ne morejo preživljati večjih družin, zato ostane doma na posestvu navadno le najstarejši sin, dočim morajo mlajši v šolo, v obrt in tvornico ali pa v rudokop. Kljub vedno racionalnejšemu in intenzivnejšemu gospodarstvu se nahaja slovensko kmetijstvo v stalni krizi. Tudi kadar bo razdeljena še ostala veleposestniška zemlja s preostalimi gozdovi vred, tudi kadar bodo popolnoma urejeni planinski pašniki in se bo kvaliteta (kakovost) živine še bolj zboljšala, kljub industrijalizaciji našega kmetijstva in specializaciji na nekatere najbolj dobičkanosne sadeže (hmelj), slovensko agrarno vprašanje popolnoma še vedno ne bo rešeno. Naše poljedelstvo samo še vedno ne bo v stanu preživljati vsega prebivalstva, ki se je moralo v zadnjih desetletjih v naravnost strašnih množinah izseljevati v Nemčijo in v Ameriko. 10-6% vseh Slovencev je moralo v tujino služiti si grenki kruh.

Prvi in najvažnejši slovenski narodnogospodarski problem je torej ta, kako prehraniti oni del slovenskega naroda, ki se ne more preživljati s svojo grudo? Na to življensko vprašanje je samo en odgovor: z industrijo. Ustvaritev obsežne **slovenske industrije** je torej eksistenčne važnosti za Slovence in kdor bi jim to v katerikoli obliki obteževal ali oviral, zadržava

slovenski narod v srce ter mu onemogočuje eksistenco. Za ustvaritev lastne industrije ima pa tudi vse predpogoje, namreč veliko število kvalificiranih (usposobjenih) delavnih moči, les, premog, vodne sile in dosti ugodna prometna sredstva.

Savinjka:

Na svetovnem odru.

Začetek. —

Odmor. — —

Vrisk in petje, smeh in radost
sreča kar je zmore svet,
slava, čast in glasna hvala
blesk razkošnih toalet.

Črna žalost, vroče solze
vzdih, tožbe in skrbi . . .
Dnevi solnčni, dnevi zlati,
kam ste, kam ste vi odšli!

Konec. — — —

Nizka krsta in pogrebci
temna jama, miren kraj
srce nemo, mrtvo, hladno
v prah steptan je ves sijaj.

Kartuzijan:

Iz konjiškega okraja.

Konjiški okraj tvori, če izvzamemo vitanjski okoliš in župnijo Črešnjice, v zemljepisnem oziru lepo enoto. Obsega približno obvodje zgornje Dravinje z njenimi pritoki. Na severu meji na zeleno Pohorje, na vzhodu na potoka Loznico in Ličenco, na jugu konča z Dolgo goro, s Slemenom ter s Konjiško goro; na zapadu meji na Malo goro in na Kozjāk. Svet je večinoma hribovit in se od vseh strani nagiba proti Dravinji. Večje ravnine se nahajajo le ob Dravinji in ob njenih pritokih, ki so: Oplotnica, Žički potok in nekaj manjših. Dravinja sama izvira pod Roglo, ki je najvišji vrh onega dela Pohorja, ki se nahaja v mejah konjiškega okraja. Ko teče skozi Zreče in Konjice, je še potok, pri Ločah pa postane reka, ko se združi s svojo posestrimo Oplotnico.

I. Nekaj zgodovinskih črtic.

Najboljše priče krajevne zgodovine so, kakor povsod drugod, tako tudi v konjiškem okraju gradovi in cerkve. Od nekdanjih gradov intamo le še razvaline, ki se skrivajo po gozdovih. V konjiškem okraju je bilo nekdanj 5 gradov: konjiški grad, zreški grad (Freudenberg), Lušperg pri Zrečah, Zajčev grad na Koblju ter Zbelovski grad. Kako so nastali ti

gradovi? Ko so prišli Slovenci za časa ljudskega preseljevanja v naše kraje, približno v šestem stoletju po Kr., so kmalu postali odvisni od divjih Avarov. V osemem stoletju pa so se sicer otresli avarskega jarma, so pa zato prišli pod oblast Bavarcev in Frankov. Ljudevit Posavski, ki je takrat hotel osnovati veliko jugoslovansko državo, ni imel uspeha. Po frankovskem pravu je bila vsa neobdelana zemlja — te je bilo takrat veliko več kot obdelane — kraljeva last. To zemljo je kralj delil škofom, samostanom ter svojim plemenitnikom, ki jih je kot uradnike pošiljal v naše kraje. Tako se sredi med Slovenci začenja nemška posest. V začetku so tu tujci stanovali v lesenih hišah sredi domačega prebivalstva; pozneje pa so si na vrhovih težje dostopnih hribov sezidali močne, kamenite gradove odkoder so se lažje branili roparskih napadov ter lažje strahovali svoje podložnike-tlačane. Koncem srednjega veka so gradovi propadli, prvič zato, ker se niso mogli več braniti proti topovom, ki so jih takrat iznašli, drugič pa tudi zato, ker so marsikje njih stari lastniki izumrli in so njihova posestva prešla v last deželnih knezov. Takrat so se tudi gospodarske razmere spremenile in so ob vznožju grajskih hribov stale graščine. Te graščine so služile kot gospodarska poslopja in so se večinoma ohranile do današnjih dni. V konjiškem okraju, so bile oziroma so še dandanes te-le graščine:

Trebnik, zdaj graščina Windisch-Graetz, Golič, Hebenstreit, Dobiehof, Jamnik, Malahorn, Zbegov grad, t. j. spodnja kebeljska razvalina, Pogled, Zbelovska graščina ter pristave Žičke kartuzije — oplotniška, žička in suhodoljska.

V dobi, ko so začeli propadati gradovi, se je spremenilo tudi razmerje med gospodo in podložniki. Stare stoletne navade so se morale umakniti rimskemu pravu; kmeta, ki je bil v tem času že kolikor toliko svoboden, so začeli čezdalje huje stiskati in so ga začeli popolnoma zasuznjiti. Ni čuda tedaj, da so se kmetje uprli ter zahtevali svojo „staro pravdo“. Začeli so se kmetski upori. L. 1515 so bile Konjice glavno središče upora, l. 1635 so uporni kmetje naskočili graščino Golič, kartuzijansko pristavo v Oplotnici ter Žičko kartuzijo samo. Takrat kmetje sicer niso zmagali, pač pa pozneje za časa Jožefa II., ko se je odpravila tlaka, in l. 1848, ko se je odpravilo podložništvo. Ko so uredili na novo občinske, davčne in sodne okoliše, so izgubile graščine, v našem slučaju Trebnik in Zbelovo, zadnjo veljavo za javno življenje in imajo zdaj le še gospodarski pomen. Kot spomin, da so nekđaj graščine bile sedež sodne oblasti, imenuje ljudstvo v konjiškem okraju še dandanes sodnijo graščino. Če vprašaš priprostega človeka, ki ima pot na sodnijo, kam gre, ti odgovori: Grem v grašino.

točki konjiškega trga in bo kadar bo dogotovljen, v čast in ponos ne samo Konjičanom, temveč celemu okraju.

Kakor se nam poroča, se pripravljajo vrli Prihovljani, bogati Zrečani in za vse dobro navdušeni Ločani, da si postavijo svoje društvene domove.

Ako vse to premislimo, vidimo to-le zanimivo in tolažljivo dejstvo: nekdanj so naši ljudje delali tlako tujcu, mu zidali gradove, iz katerih jih je potem strahoval. Tujih gospodarjev ni več, od gradov so le še razvaline. Nadalje je naše ljudstvo zidalo cerkve, ki še sedaj povečane in oplešane stojijo. V njih črpa naše ljudstvo svojo versko izobrazbo in tolažbo. Zdaj pa si je ljudstvo začelo graditi domove krščanske prosvete, da se v njih vsi sloji našega naroda izobražujejo v krščanskem duhu. Iz tega vidimo, da je v našem narodu nepremagljiva želja po življenju in vsestranskem udejstvovanju v pravem duhu krščanskih načel. In to je, kar nas navdaja z zaupanjem, če gledamo v bodočnost našega naroda.

A. Boštele:

Kralj noči.

(Irska povest po A. de Lamothe-u.)

I. poglavje.

Patrick Hadfield in Sally Joyce.

Ena najlepših irskih pokrajin je gotovo ona, ki jo nudi pogled na zatok in globel v Gleugariff-u. Ostrovrhe, divjerazklane gore, smaragdnozelené preproge mahu, ki se razgrinjajo po strmih pobočjih nad brezdní, čudovito mešanico črnih jelk, zelenih v rumeno prehajajočih brez, srebrnolistih javorov, grmičje latora, vso to lepoto vidi začudeno popotnikovo oko. Slieve-na-Goil in Lačna gora se na desni zagrinjata v neprodírne megle; sredi tega krasnega okvirja se smehlja Gleugariff-ski zaliv, ki prehaja na zapadu v Bautryškega in je omejen po predgorju Bearhaven.

Takih pokrajin ni mogoče popisati, da se jih samo občudovati. Slikovita okolica se baje imenuje Gleugariff (divja dolina) po ozki, kake štiri kilometre dolgi dolinici, iz katere se nudi turistu krasen razgled na to divjo pokrajino.

Na vrhovih Glauerough-a izvira neznatna rjavo-vodnata reka, drvi v šumečih slapovih v dolino, jo često poplavlja, hiti pod triločnim mostom, ki ga je bil dal zgraditi divji Cromwell in ga sedaj prerašča zeleni bršljan, se izgublja v zelenju in se šumljaje izliva v sinji ocean.

V nedavnem času, o katerem hočemo govoriti, je stalo med potokom in gorskim vznožjem, v ozki, šotnati dolini med bodičevjem in mlakužami kakih dvajset hiš, oziroma koč, od katerih se vidijo danes samo podrtine. To je bila vas Malibory, če smem tako imenovati kup bajt iz hlata in vejevja. Vrata so bila tako nizka, da so se stanoválci morali plaziti skozi nje po vseh štirih, kakor živali. Razmočena tla so bila kakor močvirje. Edina hišna oprema je bila iz šibja spletena lesa, ki je slonela na starih kamenih in predstavljala

skupno hišno posteljo. Pogrnjena je bila s slabo odejo, edinim sredstvom zoper vlago.

Dve sosednji hišici sta delali izjemno; deloma, ker sta bili prostornejši, predvsem pa zaradi izvanredne čistoče, v primeri z bedo in umazanijo ostalih koč. Lastnik — če se sme irski najemnik tako imenovati — prve, je bil Tom Joyce, druge pa Jurij Hadfield.

Joyce, s priimkom »bogati Tom«, je bil pristojen v Bautry, kjer je bil njegov oče ribič. Ko se mu je bila v nekem strašnem viharju potopila ribiška barka z vso opremo vred, se je z materjo in stricem nastanil v Glenu in z ostanki imetja najel deset juter, puste zemlje v okolišu Malibory-a. Malibory je last bogatega lorda Pilfererja, protestantskega Angleža, ki prebiva v Londonu in le redko preživi par poletnih dni v svoji razkošni vili Rosescastle (Rožni dvor) poleg očarujočih Killarnyskih jezer.

Takrat je bil Tom star komaj dvajset let. Vendar je bil že podjeten, delaven in odločen mož, kar je bilo tudi potrebno, kajti nikjer ni najemnina tako visoka kakor na južnem Irskem. Najemanje se tu vrši potom dražbe. Razen poljedelstva nimajo katoliški Irci nobenega sredstva, da bi se preživeli in zato se zakupna cena povzpne do nezaslišne višine.

Joyce je svoj košček barja desetkrat preplačal; pa to ga ni preplašilo. Mati in stric sta pripravljala njivo za krompir, sam pa je izravnal in osušil mesto, kjer je nameraval postaviti hišo.

Sam Bog ve, koliko truda ga je stalo prevažanje kamenja in tramov. Streho je naredil iz skrilastih plošč, ki jih je moral znositi po vratolomnih kozjih stezah cele tri milje daleč.

Ta palača seveda ni imela oken, toda krasila so jo prava vrata in nad njimi je bila lina, skozi katero se je dalo videti megleni vrh Slieve-na-Goil (Gora divjega moža), kjer so baje prebivali škrtatje in maliči.

Znotraj je bila hiša po stenah razdeljena v tri sobe, to je v dve spalnice in tretji prostor, ki je bil vse obenem: kuhinja, obednica in sprejemnica.

Običajne svinje Tom ni trpel v hiši, zato je poleg praznega kravjega bleva postavil nekak brlog in v njem odkazal svojemu ščetincu dostojno stanovanje. Pri vsem tem pa ni zanemarjal zunanjih opravkov. Dočim so drugi prosti čas zapravljali po krčmah in se zastrupljali z whisky-jem ali z onim strašnim vtihotapljenim žganjem potheen, proti kateremu je absint samo sladek sirup, je on vestno izrabil vsako minuto, da bi izboljšal svoj svet in tako pomnožil svoje dohodke. In res, imel je srečo.

Nekaj izrednega je bilo, da ga je lordov oskrbnik pustil pri miru. Ni mu navijal najemnine, še celo hvalil je njegovo delavnost.

Stari najemniki so zmajevali z glavami, češ: »Tu se nekaj plete. Ta gospod John je navihanec in se ne imenuje zastoj »Janez izsiljivec«.

Drugi so pohajali po gostilnah, po travnikih, polnih ločka in razmišljali o vzrokih svoje lenobe, Tom pa je kopal in sadil krompir, si uredil vrt in ga nasadil z ohrovtom, priljubljeno jedjo irskih kmetov. Čez dve leti se ga je že prijelo ime »bogati Tom«.

»Tom, kaj misliš o Molly Hadfield, hčeri velikega mornarja?« ga je nekega večera nagovorila mati.

»Kaj mislim? Nič.«

»Dekle je v svojem osemnajstem letu, močne in lepe postave.«

»Mati, jaz nimam nič proti.«

»Nobena vrstnica ji ni kos, če se gre za nošnjo, molžo in druga tak opravila.«

»Gotovo! Ko smo zapustili Bautry, je bila mlada deklica.«

»Brez ozira na to, da jo je mati dobro vzgojila. Čitati zna kakor vikar Bog z njim! — in računiti kakor kak oskrbnik.«

»O da, to je nekaj lepega, kar meni manjka.«

»Jaz sem tudi teh misli. Če bi bila ona tukaj, bi ti tudi to ne manjkalo. Nočem ukazovati, pa vesela bi bila, če bi si jo izbral.«

»Poprej bi bilo treba poizvedeti dvoje.«

»Kaj?«

»Če je dobra katoličanka —.«

»Bom govorila z vikarjem.«

»In če bo veliki mornar s tem zadovoljen; kajti mož je zelo ponosen odkar je bil pri turškem cesarju v Indiji.«

»Kaj bo ponosen! Saj smo si nekaj v sorodu. Tudi ima Molly šest bratov in pet sester, ki več stanejo kakor zaslužijo in prepričana sem, da ti jo bo veliki mornar rad prepustil.«

»Potem je treba vedeti o veri —«

»Prav, Mihael Coglán se pelje jutri v Bautry — prosila ga bom za mesto v njegovem čolnu.«

Vsa poročila so bila ugodna. V nedeljo zjutraj si je Tom obul nove coklje, ognil suknjič, vtaknil v usta svojo glinasto pipo, se oborožil z močno kratko palico (shillelah) in se podal po cesti v Bautry.

Ribiči in kmetje, ki so se zbirali na trgu pred cerkvijo, so ga prijazno pozdravljali; najbolj goreči so ga vabili celo v gostilno. Tom je odklonil povabila in se vsedel na bližnjo klopo. Opazoval je mlada dekleta, ki so grupčema hodila mimo. Obraz so si spodobno zastrle z rjavo kapuco, ki zakriva bujne, čez ramena valujoče lase, toda počrtava medlo bledico njih potez, ki so pravilne, kakor pri kakem grškem kipu in jih oživlja soj črnih, od dolgih obrvi zasenčenih oči.

Slikar bi se navdušil za njih srčkano ponosno hojo, občudoval bi plemenito ljubkost njihovih rok in nezno izobličjenje bosih nog. Toda Tom je bil neobčutljiv za to lepoto oblike.

V cerkvi sta stala Tom in Molly skupaj. Molly se ni ozrla in tudi on je ni pogledal. Irci znajo v cerkvi samo moliti.

Ko so se razhajali, sta se pozdravila. Podal ji je roko in vprašal:

»Draga moja, ali je tvoj oče tudi tukaj?«

»Sel je k prvi maši in naju doma pričakuje.«

»Prav dobro, ljuba moja! Govoriti moram z njim.«

In sta šla.

»Fant, Bog te živi!« ga je pozdravil veliki mornar in ga potrepljal po rami.

»Naša Ljuba Gospa naj vas vzame v svoje varstvo!« je odzdravil Tom in pristavil: »Prišel sem, da bi se malo pomenila.«

»Čisto prav. Zajutruj z nami! Slučajno imam lepo zalogo rib in baš včeraj mi je tihotapec Miha prinesel vrč izbornega potheen-a.«

Brez nadaljnih besed je peljal mladega moža v svoj stan, nekako skalno votlino, v katero se je moralo iti po lestvi.

Votlina, iz katere je bil krasen razgled na zaliv, je obstojala iz dveh delov neenakih delov. V enem je bila shramba za živež in orodje, v drugi pa je del bila nastlana morska trava, ki je služila za ležišče vsem trinajstim otrokom ribičeve družine. Najmlajši — kuštrav deček v raztrgani oblecki — je sedel na star kakih sedem let. Da je ribič mogel preživljati številno deco, je vzel za najem travnik, redil kravo in kozo, imel svojo barko in delavne roke. Še preden je ko za živež, je moral skrbeti za najemnino, da jo je plačeval o pravem času. Zaračunili so mu celo votlino, ki mu je služila za stanovanje.

Pri vstopu se je ribič nasmehnil: »Vidiš, fant, v moji hiši najdeš vse, kar ti je razen denarja.«

Potem so sedli in jedli. Ko so končali, je ribič namignil mladici, da naj odide. Ostala sta sama s Tomom. Ko je ta razodel svojo željo, je stric srknil požirek žganja in krepko udaril po mizi.

Molly, ki je po materini smrti nadomeščala gospodinjo, je takoj prihitela pod »Molly«, jo je nagovoril oče, »vidiš tega zalega fanta, sin je mojega najboljšega prijatelja, dober kristjan, mrzi Sassannahs in se boji Boga. Ima hišo, travnik, eno kravo, eno svinjo in deset juter zemlje v Glengariffu. Rad vse bi te vzela za ženo, ali se strinjaš?«

»Kakor se vam zdi, oče,« je odvrnila.

»Potem je stvar rešena«, je odločil ribič. »Podajta si roke! Tom, kdaj hočeš imeti svatbo?«

»Takoj po oklicih, kajti ob košnji bi že nujno rabil gospodinjo pri hiši.«

* * *

Tako so se pobotali. O doti ni bilo govora. Čez štirinajst dni je bila Molly Tomova žena, okopavala je svoj krompir in molzla belo kravo s črnimi pikami.

Neslišno, a naglo so tekla leta. Stric Joyce je odpotoval v večnost in vključena babica je pela vnukom irske balade ter jim ob tihih večerih pri šotnem ognju pravila pravljice o vilah in škrtih.

Vkljub zvišanju najemnine je blagostanje rastlo. Tri krave so se pasle na sočnem travniku in dve lepi kozi sta po strminah plezali za zelenjem.

Lordov oskrbnik je bil zelo zvit človek. Ko je Tomov sosed Mihael Knoglen v pijanosti padel v reko in utonil, je dal oskrbnik njegov svet Juriju Hadfieldu, nečaku velikega mornarja. Jurij je bil par let starejši kot Tom, imel je pet otrok — kar je za irsko družino zelo malo — in je bil ravnotako delaven kakor Tom. Izmed treh hčerk je bila ena že od rojstva slepa. Najstarejši sin Patrick, je bil pet let starji kot Sally, Tomova prvorojenka. Jurij si je uredil hišo in gospodarstvo čisto po Tomovem zgledu. Ker sta si bila sosed, sorodnika in prijatelja so tudi otroci skupaj rasli, čuvali čredo, hodili skupaj v tajno vikarjevo šolo in zvečer pri šotnem ognju poslušali narodne legende, bolečo povest, kako so Angleži zasužnjili Irsko.

Z materinim mlekom vsrkajo irski otroci tudi sovraštvo do Angležev.

Sally je dopolnila petnajst let, Patrick pa dvajset. Bila sta si naklonjena, brez da bi se tega zavedala. To je tista podzavestna naklonjenost, ki izvira iz dveh popolnoma nasprotnih narav. Z leti se je prijateljstvo še bolj utrdilo in stariši so bili tega veseli. Nevede sta bila Patrick in Sally že zaročenca.

(Dalje prihodnjič.)

Za mladi svet.

monj
opravlj
monj
Junaki! V boj zoper nikotin! Sedanja doba bi se lahko imenovala doba lahkomišelnosti in površnosti. Vse hiti le za trenutnim uspehom oziroma uživanjem — le malo jih je, ki bi premišljeno in po načrtu urejali svoje življenje. Mladenci! Koliko denarja raztrosimo čisto brez potrebe s kajenjem in pitjem. Zlasti cigarete — ta strast je skoro vsi moške popadla po svetovni vojski. Prej je mogoče ob nedeljah pokadil kako smotko — zdaj mora imeti cigareto pri vsakem delu! Nekaj časa dela, potem pa zavija nepotrebno cigareto — tako, da se gospodar huduje nad slabim delavcem. Ta kuga je že objela tudi nedorasle fantaline, ki kradejo starišem denar, da si kupujejo cigarete — ki jih potem na skrivnih krajih kadijo. Da so pijanci že marsikak požar povzročili z neprevidnim odmetavanjem žarečih cigaretih koncev, je dovolj znano.

Premislimo trojno škodo, ki jo ima strasten kadilec. Na misel mi je prišel pogovor: Brez uzde strast, gotova propast! No, si bote mislili, tale človek, ki suče pero proti tobaku, še pač ni nikdar okusil užitka tiste sladke travice. Prijatelji moji, motite se! Tudi jaz sem svoje dni bil strasten kadilec — in dolgo, dolgo sem se moral pripravljati za strašen boj, oziroma za zmago v boju zoper — nikotin. Že večkrat sem bil sklenil: ne bom več kadil — pa prišla je zopet zapeljiva svalčica, in padel sem. Potem sem si začel domišljevati — eh, saj mi nič ne škodi — zdrav sem — tudi bolj ubog ne bom vsled tega, če par kronic na dan darujem maliku nikotinu i. t. d. V srcu, v duši me je pa vedno vznemirjal neki glas, ki mi je pravil: ti nisi noben značaj, nimaš trdne volje, si slabič, kje je tvoja odločnost — ko te vedno in vedno, dan za dnevom, uro za uro, pa še večkrat premaguje nasilnik-nikotin. Kdaj se boš odločil in ga vrgel ob tla, da se bo pobral od tebe za vedno? Ha, ha — se mi je rogal sovražni nikotin — ne boš me zmagal — zgubljen si! Preveč si vkljenjen v moje verige. Glejte, moji dragi fantje, tako me je zasmehoval ta črna duša! In rekel sem si: danes še — ker sem že zjutraj padel v dim — pa zadnjič! Jutri ne več! Sploh nič več! Čemu bi se dal komandirati svojemu sovražniku!

Zdaj ga dobro poznam, tega hinavca, ki se je hlinil, da mi je prijatelj v resnici pa mi je delal trojno škodo.

Prva škoda: Vsaki dan so šle kronce za svalčice. Koliko? Oh, veliko v celem mesecu! Do 600! Strašno! In kaj bi si bil lahko kupil za ta denar v 4 letih! Za 20.000 K že dobim zdaj lepo kravo, lep bicikelj, več ko dve lepi obleki i. t. d. . . . jaz, jaz sam! Koliko je pa po celi Sloveniji fantov, ki so zapravili v dim približno enake vsote? Pridemo v grde milijone! In zakaj trpimo to škodo? Ker ne znamo varčevati in smo pre-površni, da bi se varovali malih izdatkov. Ako bi šel ves denar, ki ga spustimo v zrak, namesto v zrak, v naše posojilnice, bi mi Slovenci v gospodarskem oziru malo drugače stali! Prijatelji moji, premislite, če to ni res?

Druga škoda: Moje zdravje ni tako trdno, če ga vedno napada strup-nikotin. Da je nikotin strupen, sem že skusil kot mali šolar — ko sem očetu vzel iz žepa k nec smrdljive smotke — hajd s tem zakladom!

gori v grmovje! Kako se je kadilo! Grenko, hudo je sicer bilo, pa kadilo se je! Čez kake pol ure pa se mi je začelo vrteti po glavi — in videl nisem prav, kakor bi bil napol slep. In želodec je protestiral proti nikotinu — že veste, kako . . . Seveda, boste rekli . . . otroku škodi, meni, ki sem močan, pa ne! To je laž! Ali si že študiral, kako ti bije tvoje srce, če ga okajaš z dimom? Vzemi si uro v roko, primi se s palcem za dlan, kjer se čutijo srčni udarci, in malo počakaj! Ako si bil vinjen, ti je udarilo srce do 90 krat. Isto je če si strastno kadil: srce naglo in močno utripa, je razburjeno. Če neprestano bičaš svoje srce s trupom nikotinom, bo polagoma opešalo, tako, da zgubi smisel za red: bilo ti bo zdaj počasi, potem hitreje — to je neredno. To je pa že eden znak ali dokaz, da srce ni popolnoma zdravo — in če začne bolehati srce, ki je središče in vir življenja, kako bo s tvojo prihodnostjo? Da tudi pljuča trpijo, če jih dan za dnevom napajaš z nevarnim dimom, je jasno. Zato ni brez podlage trditev, da nikotin pripravlja pot jetiki, in jetika, kakor vam je znano, odpira vrata v grob.

Predno ugovarjate, moji prijatelji, tem trditvam, le prav dobro vse pomislite: četudi se bo kateri izmed vas izgovarjal: meni nič ne škodi . . . jaz še ne čutim nobenih posledic kajenja v srcu pa imate eno prepričanje vsi: Kajenje ni v korist mojemu zdravju — nikdar ne!

Tretja škoda kajenja je pa največja, dasi bi jo malokdo izmed vas našel — če bi jo bilo treba poiskati. Ta grda, oziroma nezmerna razvada vam je škodljiva — na duši! Glej ga, si bote mislili, zdaj nam že pa boče zaradi par cigaret oteževati našo vest! Menda pa ne bo že to greh če kadim! Greh, greh! Dva greha sem vam že razložil prej, tretji greh je pa to, ker s to razvado uničuješ svojo močno voljo in postajaš človek brez volje, brez odločnosti, brez reda!

Prva naloga mladeniča je, da si utrjuje značaj, da z močno voljo premaguje strasti — slabe razvade. Ena izmed tistih razvad je kadilska strast — in če te ta premaga, si v nevarnosti, da te premagajo tudi druge strasti — ker vse to, kar služi našim čutom, našemu telesu, se imenuje lahko poželenje telesa ali mesa — . . . in tu sem spada v širšem pomenu tudi poželenje po nikotinu. Previden mladenič bo začel pravočasno zbirati svoje dušne moči ter bo z močjo svoje volje odsekal glavo zmaju-nikotinu. S tem činom postane močnejši, tako, da bo premagal tudi drugega zmaja: ki mu je ime alkohol. Trezen, razumen mladenič stoji neustrašen in zinagovit v boju zoper tretjega sovražnika, ki ima nečisto ime, pa se skriva v nedolžno obleko ljubezni. Že veste kateri je! Zdaj, ko je več časa, sem vam, dragi prijatelji napisal teh par misli v vašo trojno korist: Prihranili si bote marsikatero kronco, zdravo bo vaše srce, utrjena pa zlasti vaša volja v boju zoper vse sovražnike vaše ve-sele mladosti!

Fantje, berite! Ko pride človek le malo med svet še le ve, kaj je organizacija. Posebno pa pri vojakihi kaj veliko hasne, če si se že kot mladenič izuril v telovadni organizaciji „Orel“. Sedaj pri vojakihi šele spoznamo, kako važna je za fante orlovska organizacija. Zato pa kličemo vsem fanton: Prijatelji! Z veseljem delajte v mladinskihi organizacijah. Posebno polagamo na srce Vam mladeničem, ki vas še čakajo leta vojaška. Sedaj si še lahko pomagate, ko ste še doma, le brez strahu v vrste orlovske

organizacije, da ne boste prišli nepripravljeni k vojakom! — Bog živi! Janko Podpečinski, Sv. Jurij ob Taboru. Piko Franc, Črna pri Prevaljah. Franc Nachtigall, Šoštanj. Vinko Sovič, Šoštanj.

Kolumbovi vitezi. L. 1882 je nastala v Ameriki organizacija »Kolumbovih viteзов«, ki šteje danes osemstotisoč članov, med njimi tudi nekaj škofov. »Kolumbovi vitezi« so tajna družba, v katero se sprejemajo samo odločni katoličani. Ima namen, povsod in če treba tudi z največjimi žrtvami zastopati verska načela in jim pripomoči do zmage.

Društveni glasnik.

Hajdin pri Ptuj. Naša Dekl. zveza se po eno in polletnem obstoju vedno bolj in bolj oživlja. Redno vsak mesec imamo poučni sestanek. Dekleta pogumno nastopajo z navdušeno-stvarnimi govorčki in deklamacijami. Vsak sestanek poživimo s petjem in z uprizoritvijo poučnih in šaljivih prizorov. Dosedaj smo prednašale tele prizore: »Dve klepetulji, Vedeževalko, Prevarano ciganko, Slaboumo Kordulo, Marijin otrok, Prijateljico in Najlepši kinč«. Izven tega smo igrali igro »Junaške Blejke« ter skupno z Mladiški zvezo igro: Veleja, Na dan sodbe in Užitkarji. Občinstvo vedno polnoštevilno ter z velikim zanimanjem prisostvuje našim prireditvam, kar nas navdaja s tem večjim pogumom. Precej truda in časa stanejo priprave za razne prireditve, toda požrtvovalnost in srčnost deklet z lahkoto vse prenese. — Mladičke hajdinske, bodimo složne in edine! Vse za eno — ena za vse — to je bilo naše geslo dosedaj in naj bo tudi v bodoče!

Veržej. V zadnjem četrletju je imela naša »Dekl. zveza« štiri poučne sestanke, vselej s prav zanimivim sporedom. Več govorov je bilo o lastnostih dobre gospodinje, o pripravljanju raznih jedil, kako ravnati s perilom itd. Druge govornice zopet so nam priporočale, kako naj delamo, se učimo in izobrazujemo, da bomo res z lepim vzgledom in čednostnim življenjem veselje Bogu in ljudem. Uredili smo tako, da je vsak sestanek priredila in vodila druga članica; na ta način se vzbudi več živahnosti in zanimanja med dekleti za društveno delo. Meseca oktobra je zveza priredila izlet v Beltince (Prekmurje) kjer je ob priliki blagoslovitve nove zastave ondote Marijine družbe priredila igro »Ljubezen Marijinega otroka«. — Seje so bile v tem četrletju tri. Istotako tri gledališke predstave in sicer: Meseca septembra igra: »V šolj križa« in »Prisiljen stan je zaničevan«, — ki se je 7. oktobra ponovila. In nato drugega decembra lepa akademija v proslavo Brezmadežne, zlasti za mladino zelo poučno igro »Trojna pot« ter s petjem, govori in deklamacijami.

Na novega leta dan občni zbor in volitev novega odbora: Ivana Onišak, predsednica; Katica Bakan, namestnica; Tončka Kovačič, tajnica; Julka Janežič, knjižničarka; Julka Spur, nje namestnica; Marija Koroša, blagajničarka. — Precej se je storilo minulo leto, a z božjo pomočjo in zaupajoč v presv. Srce Jezusovo, kateremu je naša Dekl. zveza posvečena, dal Bog, da bi bilo prihodnje leto še bolj plodonosno. Kajti ravno sedanji čas potrebuje res pravih apostolsko gorečih duš za rešitev mladine.

Središče. Redni letni občni zbor »Slov. kat. izobr. dr.« se je vršil v nedeljo, 16. dec. 1923. Neka nenavadna čustva so polnila tokrat naša srca in neko slavnostno razpoloženje je vladalo nad nami. — Po letih trudapolnega,

neumornega dela, imamo danes najdražje, kar smo si želeli, svoje krasne prostore, kjer smo v preteklem poslovnem letu dosegli izredno lepe uspehe.

Društveni odbor je polagal vso skrb na ureditev notranjih prostorov Društ. doma. Že v zimskih mesecih se je vse dovršilo in se tako omogočila javna predstava v začetku januarja. Da smo dobili tudi električno razsvetljava, je zasluga izključno le predsednika društva, č. g. kaplana.

Odbor je imel 9 rednih sej. Sejni zapisnik izkazuje mnogo važnih točk in sklepov z ozirom na gospodarsko stališče društva. Knjižnica razpolaga sicer s precejšnim številom knjig; po večini so že precej obrabljene, novih pa si vsled drugih ogromnih stroškov nismo mogli kupiti. Sklenilo pa se je, da se v prihodnje obrne vsa pozornost knjižnici, da se bo članom sčasoma postreglo z nekaterimi novimi knjigami. Po vlč. g. dekanu Ozmeču je pred kratkim društvo dobilo lepo število knjig.

Člani »Orla« in »Orlice« so najjačja delavna moč v društvu. Požrtvovalnost nekaterih je res občudovanja vredna; nesebično delujejo vsepovsod v prosep naših organizacij.

Najlepše uspehe je imel v preteklem letu dramatični odsek »Ljudski oder«, ki se je ustanovil, ozir. le prenovil in v vsem izpopolnil meseca maja.

Gledaliških predstav je bilo 8, in sicer: »Turški križ«, Protimoško društvo: »Bela vrtnica« in »Ulica št. 15«, »Revček Andrejček«, »Lovski tat«, Cvetina Borogradska«, »Mlinar in njegova hči«, »Za pravdo in srce« in »Deseti brat«. — Orlovski odsek in orliški krožek sta priredila po eno v lastni režiji, oba skupaj pa I. telovad. akademijo z vsestransko lepim uspehom.

10. junija so se vse naše katol. organizacije slovesno posvetile presv. Srcu Jezusovemu. — Predpoldan je bilo skupno sv. obhajilo članov, pop. pa se je izvršila posvetitev v Društ. domu z izbranim sporedom. Prva slika, ki se je obesila v naši dvorani, je krasna slika Srca Jezusovega, katero je oskrbel orliški krožek. Ostala bo vedno kot prvi in najlepši okrask naše dvorane.

Da bi se odpomoglo velikim sitnostim gledč preskrbe stolov ob priliki predstav, so Orlice omogočile s prodajo peciva ob prireditvah, (ki so ga same oskrbele), da se je nabavilo večje število stolov.

Kot je bilo razvidno iz blagajniškega poročila, smo imeli od posameznih prireditev lepe dohodke, čeprav so društveni izdatki iste precej nadkriljevali. G. blagajniku Kočevarju se je izrekla topla zahvala za vso veliko skrb, ki jo posveča društvu kljub županskim poslom, ki jih mora voditi vsled odsotnosti župana — poslanca g. Bedjaniča.

Prisrčne ovacije so se priredile predsedniku č. g. kaplanu Erklavcu. V njegovi osebi vidimo moža, ki »iz bratov sreče njemu sreča klije, veselje ljudsko njemu v oku sije... Nesebično, požrtvovalno delo ga nad vse odlikuje. Naj ga Bog živi v naši sredi še mnogo leta!

Z izpremembo tajnika in knjižničarja je bil izvoljen zopet stari odbor. — Ta občni zbor je bil menda najbolj zanimiv tekom obstoja našega društva.

Iz obrazov je sevalo veselje in zadovoljnost, kar je dokaz, da člani najdejo zabavo v nepretrganem delu in to nam je porok nadaljnjih uspehov.

Ti, društvo naše — daleč glej — prek dosedanjih mej... Kdor blizu zre, ne zna bližine, ne daljine... Bog živi!

Kaj kupiš v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru?

Tiskati daš lahko

knjige, vabila, cenike, kuverte, sploh vse, kar hočeš.

Kupiš lahko:

1. Vsakovrstni papir črtan in nečrtan za pisanje, pisma, ovijanje, risalni papir, kuverte, svileni in prešan papir za kišč, zvezke trdo in mehko vezane.
2. Peresa, svinčnike, radirke, črnilo, rudečilo, barve, ravnila, sploh vse pisarniške potrebščine.
3. Trgovske knjige vsake vrste.
4. Molitvenike, šolske učne knjige, vse zabavne knjige, povesti i.t.d.
5. Rožne vence, svetinjice, podobice, kipe presv. Srca Jez. in druge, podobe, slike križe i.t.d. — Ako želiš kako reč, piši dopisnico in dobiš po pošti.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici, r. z. z n. z. Maribor, Stolna 6

ki obrestuje po

8⁰/₁₀ in 10⁰/₁₀

oziroma po dogovoru.

Na debelo!

D E N A R

Na drobno!

si prihranite, ako kupujeje manufakturno blago v Celju, „pri Solncu“. Velikanska izbira vedno svežega vsakovrstnega oblačilnega blaga. Vsled velikega nakupa so cene konkurenčne. Za obilen obisk se priporoča

ALOJZ DROFENIK

Mera poštena!

Postrežba točna!

BRATA RODÉ & MARTINČIČ, CELJE

TISKARNA

KNJIGOVEZNICA, IZDELOVALNICA GUMIJASTIH ŠTAMBILJK

se priporoča za vsa v njeno stroko spadajoča dela, koja se točno in ceno izvrše